N. CCII

KURYER CUDZOZ:

ANNO 1733.

z Włoch.

z Rzymu d. 3. Oct. W przeſzły Poniedziałek odprawił ſię Konſyſtorz, gdźie trzy kapeluſze Kardynalſkie, z ktorych dwiema Kardynał Imć *Borgia* ſzczyćił ſię, tym ſpoſobem rozdane były, że Gubernator Miaſta tuteyſzego y Audytor Kamery Apoſtolſkiey ná tę godność poſtąpili, trzeći wakans zaś dla Patryarchy w *Liſſabonie* rezerwowano, gdyż dyfferencye między Stolicą Apoſtolſką y Krolem Imćią Portugalſkim dotąd trwáiące, iuż zupełnie uſtawiono. Temi dniami ſtarſzego Xiążęcia *Giuſtiani* w nocy przed domem pewnego ſzewca z ſtrzelby zabito, pomienionego ſzewca zaraz w areſzt wźięto, ktory dobrowolnie zeznał, iż to uczynił z tey racyi, że ſię przerzeczony Xiążę gwałtem do domu iego dobywał. O Flocie Hiſzpańſkiey, ktora ſię czterema okrętami Kawalerow Maltańſkich umocniła, zaſzła wiadomość, że nad przyladowaniem Portu *Alicante* pogotowiu ſtoi obſerwaiąc imprezę od Okrętow Tureckich przedśięwźiętą, ktore w Porćie Algierſkim ſtanęły. *Interea* iednak niektore Okręty Hiſzpańſkie prowiantem y ámmunicyą woienną naładowane, do *Oran* pod żagle wyſzły. Wyżey námienione Miaſto *Alicante* leży w Hiſzpanij w prowincyi *Valentia* nazwaney, ieſt Miaſto obſzerne, obronne y do prowadzenia handlow zgodne, ma Port bardzo dobry, w ktorym corocznie wielkie mnoſtwo wina *Alicant* nazwanego ná Okręty ſprowadzone, y do innych Kroleſtw Europeyſkich tranſportowane bywa. Kaſztel tameczny mocno ufortyfikowany ná wyſokiey gorze leżąc zá niedobyty był miany, Roku 1706 Potencye ſkolligowane pomienioną fortecę dwa razy bez ſkutku attakowáły, lecz gdy 30. tyś. Woyſka z flotty, ktora z 80. Okrętow złożona była, im ná ſukkurs przybyło, Kommendant tameczny *Mahoni* nazwany lubo męſtwa y odwagi dowodámi ſławny, iednakże przez akkord poddać ſię muśiał. Strona morzu przyległa 27. mocnemi wieżámi przećiwko uſtawicznym rozboynikow morſkich inſultom dobrze ieſt opatrzona. Rozmaryn tak buyno tamże rośnie, że ſię prawie iak las iaki wyda-

ie,

ie, y ná wzroſt płći męſkiey ieſt wyſoki.

z Genui d. 4. *Oct.* Oſtatnia Fregata z Wyſpy *Corſica* tu przybywſzy doniosła, że ſię bunty obywatelow tameczpych coraz bardźiey ſzerzą y nie dawnemi czáſy do tego przyſzło, że białogłowy do broni domowey porwawſzy ſię ludźi naſzych tam zeſłanych, áby podatki do Skarbu należące wybierali, z domow ſwoich wyrzucały, *quem in finem* z ſtrony Rzepltey náſzey 3. Okręty tranſportowe pewną liczbą żołnierzy oſadzone do teyże wyſpy dla umocnienia milicyi tam będącey wyſłano. Tu ſię przy terazniey-ſzych konjunkturach obawiamy, żeby Hiſzpani *in caſu* zerwania pokoiu mieyſca *Spezza* y *Leſſece* ſobie nie podbili, z ktorych pierwſze ieſt małe Miáſto między *Moneglia* y *Lerice* leżące, zkąd przylądowanie *Golfo di Spezza* nazywa ſię, drugie zaś mieyſce wyborne ma fortyfikacye nad przylądowaniem ku Wſchodowi leżącym y Miáſtu Genui nieco przyległym. Za dawnych czaſow do familii *Fieſci* nálożało, y o 5. mil od *Lericaca* ná rowninie leży, gdźie Genueńczykowie domy ſwoie rekreacyine maią. Xiążęta *Parmy* od wielu lat do tegoż mieyſca uroſćili ſobie pretenſyą, áby tedy pomienione mieyſca morzem nieſpodźiewanie od morza nie attakowano y odebrano, więc ztąd Inżeniera wyſłano. ktoryby nad przylądowaniem morza wielki ſzaniec wyſypać kazał, potym zaś ten okop 10, y kilką armat ma bydź opatrzony, oraz pomienione mieyſca od impetycyi nieprzyiaćielſkich iak naydoſkonaley ubeſpieczone.

z Turynu d. 4. *Oct.* Krol Imć Sardynſki Pan naſz często *in intimo conſilio* bywa przytomnym chcąc Państwa ſwoie y śiebie ſamego przy terazniey-ſzych konjunkturach w pożądanym utrzymać pokoiu. Pomieniony Krol Imć wydał ordynans, aby dwa Regimenty Infanteryi z *Cagliari* do Miaſta tuteyſzego ściągały ſię, do tego ieſzcze ieden Regiment Dragonij z 1000. żołnierzy złożony wyſtawić każe, áby woyſko náſze iuż 36. tyś. wynoſzące umocnione było. Te 6000. Woyſka ktore przez czas nieiaki zaciągane y do oſadzenia fortec ſą deſtynowane, przy zwyczaynych exercycyach woiennych temi czáły przed Krolem Imćią z wielkim ukontentowaniem iego popiſowały ſię, ile kiedy taż milicya z ludźi młodych roſłych y do boiu ze wſzelkich miar zgodnych ieſt złożona. Traktat względem wolnego przeyśćia Woyſk Francuzkich iuż ieſt zawarty, y Kommiſſarze na granicy Xięſtwa *Piemont* znayduią ſię, ktorzy, ieżeli do woyny przyidzie, Woyſko Francuzkie przez wyżey námienione Xięſtwo przeprowadźić maią, z tą iednak kondycyą, áby toż Woyſko za ſwoy groſz żyiąc wſzelką w ciągnieniu zachowało ſkromność. Do tych czas dośiec nie można, ieżeli Krol Imć naſz w przerzeczonym Traktaćie obowiązał ſię za ſummę pieniężną 30. tyś. Woyſka Krolowi Imći Francuzkiemu puśćić, co iedni za rzecz pewną twierdźić uśiłuią, udaiąc iżkoby iuż do ſkutku przywiedźione bydź miało, lecz w tym ná dalſzy czas zapatrywać ſię należy.

z Medyolanu d. 3. *Oct.* Kardynał Imć *Odeſchalci* Arcy-Biſkup tuteyſzy w de-

doskonałym teraz zostaie zdrowiu, ktory o swoich siłach iuż chodzić może, lubo przedtym zawsze był prowadzony, co zdrowey áeryi w *Mont-Bello* y zażywaniu wod tamecznych słusznie przypisuią tudzież częstey sumpcyi medycyny *China de China* nazwaney, ktora tak dalece iemu pomocna była że od paraliżu, ktorym bok ieden był naruszony, uwolniony iuż ręką władać może. JmćP. Graff *Dann* Generalny Gubernator Xięstwa tuteyszego wszelkie czyni *praeparatoria*, aby w należytey porze defensyi zostawał, oraz woysku Francuzkiemu mężnie oprzec się mogł, iakoż Regimenty Cesarskie z *Austryi* tu ściągaiące się w krotce *sperantur*. O Woysku Francuzkim, ktore w Delfinacie skupiwszy się tamże pogotowiu stoi, w prawdzie słychać, że ku Xięstwu *Piemont* maszerować zamyśla, o ruszeniu się tegoż Woyska iednak nic pewnego dotąd docieć nie można, to tylko *constat*, że tam wielką liczbę mułow przy Woysku adaptowano, na ktorych Bagaże przez gory tameczne transportowane bydź mogły.

z Hiszpanii.

z *St. Ildefonse d.* 26. *Sept.* Nie bez przyczyny tu wielu zapatruie się na to, ieżeli y co z strony Algierczykow ieszcze tey Iesieni attentowane będzie. *Interea* flotta nasza w Porcie *Alicante* pogotowiu stoiąc, często fregaty wysyła, ktoreby na obroty Algierczykow pilne oko miały. Ostatnia Fregata stamtąd powrociwszy doniosła, iż nie tylko niektore Okręty transportowe nazad wrociły się, chcąc z *Dardanelles Sestos* (Zamkow obronnych w *Tracyi* leżących) więcey Woyska sprowadzić, ale też kilka Okrętow Tureckich pogotowiu stoi, ktoreby flottę Algierską umocniły. Co iednak dalszey potrzebuie konfirmacyi y czas przyszły nam to doskonaley wyiawi. Z strony Dworu naszego takowe uczyniono dyspozycye, że przy podaney okazyi armatura nasza tak lądem iako y morzem wszelkim insultom tychże Poganow odpor dać potrafi.

z Francyi.

z *Wersailles d.* 12. *Octob.* Krolowa Ieymć temi dniami ztąd do *Fontainebleau* wyiechawszy tam przez czas iaki u Krola Imći zabawić zechce, gdzie Dwor nasz temi czasy wielką znacznieyszych Osob y Kawalerow liczył frekwencyą, gdyż wszyscy Ichmć Woyskowi kommendę w Woysku maiący, á do Alzacyi y Delfinatu destynowani Krolowi Imći swoię oddawali uniżoność. Z Alsacyi doszła wiadomość, że 30. y kilka tysięcy Woyska przez rzekę *Ren* przeprawiło się. Powiadaią, że toż Woysko pod Miasto stary *Brisach* nazwane udać się y one ieszcze tey Iesieni otoczyć zechce. O tym iednak przyszła Poczta rzetelniey nas informować może.

z Anglii.

z *Londynu d.* 13. *Octob.* Wielkie tu czynią *praeparatoria* na Akt weselny Xcia Imći *d'Orange* z Krolewną Ieymćią naszą, iakoż *eo fine* Krolewskie Fregaty do Hollandyi pod żagle wysłany, ktoreby tegoż Xcia Imći tu transportowały, *inter ea* wielu znaczniey-

szych

ſzych w tey tu znayduie ſię gotowośći, aby pomienionego Xćia Imći za przybyćiem iego przy wyśiadaniu na ląd przywitali y *condigne* przyimowali. O Flocie naſzey żadna dotąd nie zaſzła relacya, to tylko *constat*, że flotta Francuzka nazad wroćiwſzy ſię, ku *Calais*, ktore Miaſto Port obronny maiące w Prowincyi *Picardie* nazwaney leży, żeglugę ſwoię obroćiła, ieżeli zaś tam źimować, albo iaką impreze woienną wykonać zechce, czas pokaże, niektorzy iednak udawaią, iakoby z flottą Hiſzpańſką złączywſzy ſię ieſzcze po ſczas tey Ieſienney chwili expedycyą woienną do ſkutku przyprowadźić zamyślała.

z Danii.

z Kopenhagi d. 10. *Octob.* Krol Imć do zupełney czerſtwośći przywrocony do *Friederichsburga* udał ſię, gdźie przez iaki czas rezydować umyślił. Za powrotem Krola Imći wielka tu *in Collegiis Civilibus* naſtąpiła odmiana, oſobliwie co ſię tycze Kamery Skarbowey, gdźie na wſzyſtkie prowenta do Skarbu Krolewſkiego przychodzące, oſobliwe *Miniſterium* w Stolicy tuteyſzey erygowane ma być, ktorym *Praeſes* y 6. Konſyliarzow kierować będą. Reſpektem Woyſka naſzego, ktore z 30. tyś. ieſt złożone, takowa ſtanęła rezolucya, aby naſtępuiącey źimy ieſzcze 20. tyś. zaciągano, *quem in finem* do wſzyſtkich Regimentow wydano ordynans, aby zaćiągi iak naypilniey proſekwowano.

z Szwecyi.

z Sztokolmu d. 13. *Octob.* Na uśilną rekwizycyą Imći P. Graffa *de Caſteja* Poſła Francuzkiego tu będącego Admiralicyi tuteyſzey dano ordynans, aby czyniąc za doſyć Alliancyi z Koroną Francuzką uſtanowioney, naznaczoną liczbę umowionego ſukkurſu, na ktory przez kilka lat ſubſydyalne Summy odebrano, mieć do żeglugi pogotowiu, z Karlſkrony iednak żaden okręt woienny pod żagle wyiść nie ma, nie daiąc Dworowi Moſkiewſkiemu przyczyny iakiego niekontentowania, ile kiedy Dwor naſz w żadną z Moſkwą woynę wkroczyć nie myśli, poſtanowiwſzy, przy tych konjunkturach ſpokoynie zachować ſię.

z Ingermanlandyi.

z Petersburga d. 13. *Octobr.* Carowa Ieymć 4. Regimenty, ktore do Inflant maśieruią, ſama oſobiśćie luſtrowała. Ze zaś też Regimenty wſzelkim porządkiem doſkonale opatrzone, exercycya woienne z wielkim ukontentowaniem Carowy Ieymći odprawowały, więc Pani naſza nie tylko wſzyſtkich Officyerow w Zamku hoynie częſtować zlećiła, ale też przykazała, aby im na trzy mieśiące *anticipative* gażę wyliczono. Z tych nowych armat ktore podczas lata w ludwiſarni tuteyſzey wygotowano, 40. ſztuk na okręty wſadzone, y za poſłużeniem wiatru do żeglugi zgodnego do Rygi tranſportowane być maią.

z Niemiec.

z Wiednia d. 20 *Oct.* Codźiennie tu z Państw *Imperii* Kuryerowie przybywaią, ktorych relacya na tym zawiſła, że Francuźi ochotę pokazuią do ruſzenia ſię, chcąc do Włoch y przez *Ren* przeyśćia tentować. A zatym Woyſku w Czechach obozem ſtoiącemu dano ordynans, aby ieſzcze tey Ieśieni do Państw *Imperii* maśierowało, przez coby na naſtępuiącą Wioſnę przećiwko Francuzom pogotowiu było.